Bilaga II Integrering och koordinering med andra EU-direktiv och förordningar

1. Inledning

Det finns fler EU-direktiv och EU-förordningar, utöver vattendirektivet, som styr arbetet med vatten. Denna bilaga beskriver Åtgärdsprogram för vatten 2028–2033 och de administrativa åtgärdernas integrering och koordinering med ett urval av dessa direktiv.

Flera av direktiven har även ändrats eller ersatts av nya under åren 2024–2026. Hur dessa ändringar och nya direktiv har påverkat framtagandet av Åtgärdsprogram 2028–2033 beskrivs också.

I kapitel 2 och 3 ges en mer ingående beskrivning av åtgärdsprogrammets integrering och koordineringen med:

- Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på havsmiljöpolitikens område (Ramdirektiv om en marin strategi) (havsmiljödirektivet).
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/60/EG om bedömning och hantering av översvämningsrisker (översvämningsdirektivet).

I kapitel 4 ges en mer övergripande information om följande direktivs koppling till de administrativa åtgärderna i åtgärdsprogrammet:

- Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/3019 om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (avloppsdirektivet).
- Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1991 om restaurering av natur och om ändring av förordning (EU) 2022/869 (naturrestaureringsförordningen).
- Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/2184 om kvaliteten på dricksvatten (dricksvattendirektivet)

I kapitel 5 ges kort information om 2026 års ändringar av:

- Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (vattendirektivet)
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/118/EG om skydd för grundvatten mot föroreningar och försämring (grundvattendirektivet),
- Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/105/EG om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område (prioämnesdirektivet)

2. Havsmiljödirektivet

De fem vattenmyndigheterna och Havs- och vattenmyndigheten samverkar för att koordinera åtgärderna i Åtgärdsprogram för vatten enligt vattendirektivet (2000/60/EG) och Åtgärdsprogram för havsmiljön enligt havsmiljödirektivet (2008/56/EG).

Vattenförvaltningen och havsmiljöförvaltningen överlappar varandra i kustvattenområdet. Vattenförvaltningen slutar 1 nautisk mil utanför baslinjen, medan havsmiljöförvaltningen börjar vid strandlinjen. Därutöver flödar vattnet över dessa förvaltningsgränser vilket innebär att förbättrande åtgärdsarbete uppströms, i sjöar och vattendrag, kan ha en positiv inverkan på utsjövattnet samtidigt som åtgärdsarbete som förbättrar kvaliteten på utsjövatten kan ha en positiv inverkan på kustvattnet. Enligt havsmiljöförordningen (2018:2113) ska Havs- och vattenmyndigheten och vattenmyndigheterna därför samarbeta för att fördela insatser i frågor som rör samma vattenområden.

Behov av koordinering finns när samma punktkällor eller diffusa källor är identifierade som orsaker till att vattenförvaltningens och havsmiljöförvaltningens respektive miljökvalitetsnormerna inte kan följas. I dessa fall behöver åtgärder utformas så att åtgärdsprogrammen för vatten och åtgärdsprogrammet för havet kompletterar varandra och att tillräckligt långtgående åtgärder vidtas. Inför framtagandet av respektive åtgärdsprogram för perioden 2028–2033 har påverkan av miljögifter från punktkällor, inkluderat förorenade områden och sediment samt sjöfart och hamnar identifierats som områden där koordinering kan behövas vid utformning och genomförande av åtgärder.

För övergödning pågår en storskalig påverkan av näringsämnen från land till kustvatten. I de fem åtgärdsprogrammen för vatten och i Delåtgärdsprogram mot övergödning i Egentliga Östersjön 2028–2033 har det därför tagits fram administrativa åtgärder för att minska övergödningspåverkan. Dessa åtgärder kommer även ha en positiv inverkan på miljökvalitetsnormerna för havet. Om åtgärderna i de fem åtgärdsprogrammen för vatten och delåtgärdsprogram mot övergödning genomförs fullt ut bedöms miljökvalitetsnormerna för kustvatten kunna nås. Vattenförvaltningens Åtgärdsprogram för vatten tar dock inte sikte på eventuella ytterligare åtgärdsbehov som följer av miljökvalitetsnormer för havsmiljön, utan där kan ytterligare åtgärder behövas i Åtgärdsprogram för havet.

På samma sätt som åtgärder i åtgärdsprogrammen för vatten kan ha en positiv påverkan på havsmiljön kan åtgärdsprogrammet för havsmiljön innehålla åtgärder som adresserar utsjöpåverkan men som även stärker möjligheterna att nå miljökvalitetsnormerna för vatten.

I Tabell 1 nedan redovisas de administrativa åtgärderna i Åtgärdsprogram för vatten 2028–2033 som har en direkt koppling till Åtgärdsprogram för havet 2028–2033. I Tabell 2 redovisas de administrativa åtgärderna i Åtgärdsprogram för vatten 2028–2033 som bidrar till att miljökvalitetsnormerna för havsmiljön, enligt Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2012:18), kan följas. För ytterligare beskrivning av åtgärdsprogrammen för vattens åtgärder kopplat till marina vatten

se Tabell 4 i Bilaga I – Samlad redovisning av åtgärder enligt artikel 11.3, 11.4 och 11.6 vattendirektivet.

Tabell 1. Lista över administrativa åtgärder i Åtgärdsprogram för vatten 2028–2033 som överlappar och har en direkt koppling till Åtgärdsprogram för havet 2028–2033.

Myndighet	Åtgärdsnummer och titel samt kompletterande kommentar
Transportstyrelsen	Åtgärd 1 - Minskad spridning av miljöfarliga ämnen från sjöfart Åtgärden syftar till att åtgärda påverkan från diffusa källor från sjöfart. Samma typ av åtgärdsgenomförande krävs för att nå miljökvalitetsnormerna för vatten och miljökvalitetsnormerna för havet. Åtgärden har därför utformats så att den omfattar vattenförekomster i risk att inte nå miljökvalitetsnormerna för vatten avseende miljögifter men åtgärdsgenomförandet sker enligt åtgärderna ÅPH 17 och ÅPH 38 i Åtgärdsprogram för havet 2028–2033.
Kemikalieinspektionen	Åtgärd 1 - Förebyggande och informerande åtgärder för att minska utsläpp och spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen Delar av åtgärden syftar till att åtgärda påverkan från diffusa källor från sjöfart. Samma typ av åtgärdsgenomförande krävs för att nå miljökvalitetsnormerna för vatten och miljökvalitetsnormerna för havet. Åtgärden har därför utformas så att den omfattar vattenförekomster i risk att inte nå miljökvalitetsnormerna för vatten på grund av koppar och zink i båtbottenfärger men åtgärdsgenomförandet i denna del sker enligt ÅPH 40 i Åtgärdsprogram för havet 2028–2033.
Naturvårdsverket	Åtgärd 2 - Tillsynsvägledning om miljöfarliga verksamheters utsläpp till luft och vatten Delar av åtgärden syftar till att åtgärda påverkan från diffusa källor från sjöfart. Samma typ av åtgärdsgenomförande krävs för att nå miljökvalitetsnormerna för vatten och miljökvalitetsnormerna för havet. Åtgärden har därför utformas så att den omfattar vattenförekomster i risk att inte nå miljökvalitetsnormerna för vatten på grund av farliga ämnen från kommersiell sjötrafik, fritidsbåtar och fritidsbåtshamnar men åtgärdsgenomförandet i denna del sker enligt ÅPH 15 och ÅPH 17 i Åtgärdsprogram för havet 2028–2033.

Tabell 2. Lista över administrativa åtgärder i Åtgärdsprogram för vatten 2028–2033 som bidrar till att miljökvalitetsnormerna för havsmiljön, enligt Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter (HVMFS 2012:18), kan följas.

Myndighet	Åtgärdsnummer och titel
Boverket	Åtgärd 1 – Planläggning, prövning och tillsyn enligt plan- och bygglagen
Försvarsinspektören för hälsa och miljö	Åtgärd 1 – Miljötillsyn
Försvarsinspektören för hälsa och miljö	Åtgärd 3 – Tillsyn av avlopp
Havs- och vattenmyndigheten	Åtgärd 3 – Vägledning om internbelastning
Havs- och vattenmyndigheten	Åtgärd 4 – Tillsynsvägledning om små avlopp
Havs- och vattenmyndigheten	Åtgärd 5 – Tillsynsvägledning om vattenverksamhet
Havs- och	Åtgärd 7 – Nationell strategi för restaurering av föråldrade

Myndighet	Åtgärdsnummer och titel
vattenmyndigheten	vattenverksamheter och anläggningar
Havs- och vattenmyndigheten	Åtgärd 8 – Lokal och regional åtgärdssamordning
Havs- och vattenmyndigheten	Åtgärd 9 – Fysiska åtgärder med medel från LOVA
Jordbruksverket	Åtgärd 1 – Tillsynsvägledning inom jordbruks- och trädgårdsnäringen
Jordbruksverket	Åtgärd 2 – Rådgivning om näringsläckage, växtskyddsmedel och vattenverksamhet
Jordbruksverket	Åtgärd 5 – Fysiska åtgärder med medel från den gemensamma jordbrukspolitiken
Kemikalieinspektionen	Åtgärd 1 – Förebyggande och informerande åtgärder för att minska utsläpp och spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen
Läkemedelsverket	Åtgärd 1 – Påverkan från läkemedel
Naturvårdsverket	Åtgärd 1 – Vägledning om förorenat avfall och massor
Naturvårdsverket	Åtgärd 2 – Tillsynsvägledning om miljöfarliga verksamheters utsläpp till luft och vatten
Naturvårdsverket	Åtgärd 3 – Tillsynsvägledning om förorenade områden
Naturvårdsverket	Åtgärd 5 – Tillsynsvägledning om dagvatten
Naturvårdsverket	Åtgärd 7 – Fysiska åtgärder med medel från LONA
Skogsstyrelsen	Åtgärd 1 – Tillsyn inom skogsbruket
Skogsstyrelsen	Åtgärd 2 – Information och kunskapsförmedling inom skogsbruket
Trafikverket	Åtgärd 1 – Kunskapsunderlag om vägars och järnvägars påverkan
Länsstyrelserna	Åtgärd 1 – Övergripande planering för åtgärdsprogrammens genomförande
Länsstyrelserna	Åtgärd 2 – Vägledning till kommuner om tillsyn, prövning och egenkontroll
Länsstyrelserna	Åtgärd 3 – Miljötillsyn och prövning
Länsstyrelserna	Åtgärd 4 – Tillsyn av vattenverksamhet i väg- och järnvägsnätet
Länsstyrelserna	Åtgärd 7 – Planläggning, prövning och tillsyn enligt plan- och bygglagen
Länsstyrelserna	Åtgärd 8 – Rådgivning om påverkan från jordbruk
Länsstyrelserna	Åtgärd 9 – Prioritering av ersättning för övergödningsåtgärder
Länsstyrelserna	Åtgärd 10 – Prioritering av åtgärdsarbetet med förorenade områden
Länsstyrelserna	Åtgärd 12 – Prioritering av områdesskydd och restaureringar
Regionerna	Åtgärd 3 – Regional fysisk planering enligt plan- och bygglagen
Kommunerna	Åtgärd 1 – Förvaltningsövergripande planering för åtgärdsprogrammens genomförande
Kommunerna	Åtgärd 2 – Miljötillsyn och prövning
Kommunerna	Åtgärd 4 – Planläggning, prövning och tillsyn enligt plan- och bygglagen
Kommunerna	Åtgärd 5 – Hänsyn till miljökvalitetsnormer och skydd av kvaliteten på dricksvatten i vattentjänstplaner och andra planer inom VA-området

2.1. Övriga samarbeten om Sveriges hav

I syfte att samordna arbetet för åtgärder i och kring Östersjön enligt havsmiljödirektivet och vattendirektivet är Sverige avtalsslutande part för

Konventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö (Helsingforskonventionen) där Helsingforskommissionen, HELCOM, är det styrande organet. I det förvaltade vattnet, inkluderat avrinningsområdet därtill, ingår för Sveriges räkning Bottenviken, Bottenhavet, Ålands hav, Egentliga Östersjön och Öresund och Kattegatt.

På motsvarande sätt är Sverige avtalsslutande part när det gäller Konventionen för skydd av den marina miljön i Nordostatlanten (Osparkonventionen) där OSPAR-kommissionen är det styrande organet. I det förvaltade vattnet ingår för Sveriges räkning Kattegatt och Skagerack.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/89/EU om upprättandet av en ram för havsplanering (havsplaneringsdirektivet) överlappar inte geografiskt med vattendirektivet. Koordinering av Åtgärdsprogram för vatten 2028–2033 med havsplanerna för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet (Regeringen, 2022) har därför inte gjorts. Däremot deltar Vattenmyndigheten i ett myndighetsövergripande samarbete när havsplanerna togs fram och när de föreslås revideras.

3. Översvämningsdirektivet

För att komplettera vattendirektivet (2000/60/EG) antogs år 2007 översvämningsdirektivet (2007/60/EG). Av artikel 9 översvämningsdirektivet följer att medlemsstaterna ska vidta lämpliga åtgärder för att samordna tillämpningen av direktivet med tillämpningen av vattendirektivet. Denna samordning möjliggör viktiga synergier för båda direktiven avseende förebyggande åtgärder, skydd och information.

I Sverige genomförs översvämningsdirektivet genom förordning (2019:956) om översvämningsrisker.

Översvämningsdirektivet har fyra fokusområden för att negativa effekter av översvämning ska minskas, dessa är: människors hälsa, miljön, kulturarv och ekonomisk verksamhet.

3.1. Översvämningsförordningens tre steg

I likhet med arbetet enligt vattendirektivet genomförs översvämningsdirektivet adaptivt genom sexårscykler, där momenten återkommer.

Myndigheten för civilt försvar (MCF) är vägledande myndighet och har föreskriftsrätt för alla delar av arbetet, rapporterar till EU-kommissionen och genomför arbetet i samarbete med länsstyrelserna. Arbetet enligt förordningen om översvämningsrisker sker genom att MCF identifierar områden med betydande översvämningsrisk. Dessa områden inkluderar betydande risk för översvämning från sjöar och vattendrag, kustöversvämning från havet och översvämning från skyfall. Därefter kartläggs översvämningshot och översvämningsrisker genom att MCF tar fram hotkartor medan länsstyrelserna tar fram riskkartor. En riskkarta visar vilka verksamheter, befolkning, infrastruktur med mera som finns inom ett identifierat

område som hotas att översvämmas. Under 2024 identifierades totalt 26 områden i Sverige med betydande översvämningsrisk (Myndigheten för civilt försvar, 2025). Till sist tar länsstyrelserna fram riskhanteringsplaner med åtgärder för att minska konsekvenserna av översvämningar i de identifierade riskområdena.

3.2. Åtgärder mot översvämning – en åtgärd kan tillgodose flera behov

Det finns flera fall där åtgärder för att minska översvämningshotet på samma gång kan förbättra vattenkvaliteten, grundvattenbildning och biologisk mångfald. Detta rör inte minst så kallade *naturbaserade åtgärder*. Ett exempel på sådana åtgärder kan vara att anlägga grönområden eller öppna dagvattenlösningar som ger ett naturligt vattenupptag, bättre vattenkvalitet och samtidigt minskar översvämningshotet vid exempelvis skyfall. Ett annat exempel kan vara att restaurera vattendrag och återställa rätade och rensade bäckfåror, svämplan och våtmarker. Om restaureringen utförs på rätt sätt kan även motståndskraften mot översvämningar öka och flödestoppar nedströms minskas.

Att hitta åtgärdsområden där det både finns ett utpekat översvämningshot och ett utpekat åtgärdsbehov på grund av påverkan på vattenkvaliteten, där en och samma åtgärd kan bidra till flera synergieffekter är eftersträvansvärt. Inte minst då det kan minska åtgärdskostnaderna och samtidigt även bidra till andra nyttor, exempelvis biologisk mångfald eller nya rekreationsområden.

För omfattande översvämningar kan även andra mer ingripande åtgärder vara nödvändiga, exempelvis för att upprätthålla säkerheten i samhället. Fysisk påverkan från översvämningsskydd kan ha både positiv och negativ påverkan på yt- och grundvattenförekomsters status. Positiv påverkan kan uppnås om exempelvis föroreningar förhindras att nå ytvatten- eller grundvattenförekomster vid översvämningar. Negativ påverkan kan komma från barriärer eller annan fysisk påverkan av vattenförekomsten till följd av översvämningsskyddet. För att undvika en negativ påverkan är det viktigt att hitta lösningar som i största möjliga utsträckning bidrar till uppfyllandet av både vattendirektivet och översvämningsdirektivet. Det finns däremot vissa möjligheter att i undantagsfall tillåta översvämningsskydd trots att de har en negativ fysisk påverkan på berörd vattenförekomsts status.

3.2.1. Åtgärder i Åtgärdsprogram för vatten 2028–2033 som bidrar till ökad motståndskraft mot översvämningar

I åtgärdsprogrammet finns flera åtgärder som kan bidra till att öka motståndskraften mot och minska konsekvenserna av översvämningar, se Tabell 3. Till exempel finns åtgärder som rör fysisk planering, planering för VA- och dagvatten, stöd för lokalt åtgärdsarbete och ytterligare åtgärder som kan främja naturbaserade åtgärdslösningar.

Tabell 3. Lista över administrativa åtgärder i Åtgärdsprogram för vatten 2028–2033 som kan bidra till att öka motståndskraften mot och minska konsekvenserna av översvämningar.

Myndighet	Åtgärdsnummer och titel
Alla centrala myndigheter	Åtgärd 1 – Övergripande planering för åtgärdsprogrammets genomförande
Boverket	Åtgärd 1 – Planläggning, prövning och tillsyn enligt plan- och bygglagen
Havs- och vattenmyndigheten	Åtgärd 1 – Vägledning om kalkning
Havs- och vattenmyndigheten	Åtgärd 8 – Lokal och regional åtgärdssamordning
Jordbruksverket	Åtgärd 2 – Rådgivning om näringsläckage, växtskyddsmedel och vattenverksamhet
Jordbruksverket	Åtgärd 3 – Information och rådgivning om markavvattningsanläggningars funktion
Jordbruksverket	Åtgärd 4 – Information och kunskapsförmedling om översvämning
Naturvårdsverket	Åtgärd 4 – Tillsynsvägledning om dikesunderhåll och markavvattning
Naturvårdsverket	Åtgärd 5 – Tillsynsvägledning om dagvatten
Skogsstyrelsen	Åtgärd 1 – Tillsyn inom skogsbruket
Skogsstyrelsen	Åtgärd 2 – Information och kunskapsförmedling inom skogsbruket
Trafikverket	Åtgärd 1 – Kunskapsunderlag om vägars och järnvägars påverkan
Länsstyrelserna	Åtgärd 1 – Övergripande planering för åtgärdsprogrammets genomförande
Länsstyrelserna	Åtgärd 3 – Miljötillsyn och prövning
Länsstyrelserna	Åtgärd 4 – Tillsyn av vattenverksamhet i väg- och järnvägsnätet
Länsstyrelserna	Åtgärd 7 – Planläggning, prövning och tillsyn enligt plan- och bygglagen
Länsstyrelserna	Åtgärd 8 – Rådgivning om påverkan från jordbruk
Länsstyrelserna	Åtgärd 11 – Prioritering av kalkning
Regionerna	Åtgärd 1 – Vattenfrågor i regionalt utvecklingsarbete
Regionerna	Åtgärd 3 – Regional fysisk planering enligt plan- och bygglagen
Kommunerna	Åtgärd 1 – Förvaltningsövergripande planering för åtgärdsprogrammens genomförande
Kommunerna	Åtgärd 2 – Miljötillsyn och prövning
Kommunerna	Åtgärd 4 – Planläggning, prövning och tillsyn enligt plan- och bygglagen
Kommunerna	Åtgärd 5 – Hänsyn till miljökvalitetsnormer och skydd av kvaliteten på dricksvatten i vattentjänstplaner och andra planer inom VA-området

3.3. Samordning mellan vattenmyndigheterna och Myndigheten för civilt försvar

I arbetet under förvaltningscykel 2022–2027 har det funnits en kontinuerlig dialog mellan vattenmyndigheterna och MCF. Under MCF:s framtagande av vägledningen *Riskhanteringsplaner* (2026) har samtliga fem vattenmyndigheter varit remissinstans och kommit med synpunkter.

Arbetet med att samordna administrativa åtgärder i Åtgärdsprogram 2028–2033 och åtgärder i riskhanteringsplanerna pågår och dialoger förs mellan berörda länsstyrelser i vattendistriktet och vattenmyndigheterna.

3.4. Samordning med länsstyrelserna i Norra östersjöns vattendistrikt

MCF har identifierat 5 områden med risk för översvämning (MSB, 2026) i Norra Östersjöns vattendistrikt, se Karta 1. MCF:s hotkartor beslutades i december 2025. Länsstyrelsernas riskkartor beslutades också i december 2025 (MSB, 2026).

Länsstyrelserna håller på att arbeta fram riskhanteringsplaner för var och en av de områden som identifieras vara i risk för översvämning. Arbetet med att ta fram riskhanteringsplaner följer, i de flesta län, inte exakt samma tidplan som arbetet med att ta fram Åtgärdsprogram 2028–2033 men arbetena pågår parallellt. Samrådsversionerna av Åtgärdsprogram 2028–2033 färdigställs i regel något tidigare än samrådsversionerna av riskhanteringsplanerna, eftersom åtgärdsprogrammen har krav på sex månader långt samråd.

Dialoger har förts mellan länsstyrelserna som tar fram riskhanteringsplaner och vattenmyndigheterna och detta kommer även att fortsätta under samrådstiden fram till beslut av det färdiga planerna och programmen. Samordning mellan åtgärdsprogrammen och riskhanteringsplanerna ger möjligheter att hitta synergieffekter och minimera konflikterna mellan de olika direktivens mål.

Karta 1 Områden som identifierats med betydande översvämningsrisk i Norra Östersjöns vattendistrikt. Till varje område finns en riskhanteringsplan.

3.5. Riskhanteringsplaner

Riskhanteringsplaner tas fram för varje område som är utpekat i MCF:s hotkartor. Därefter har berörd länsstyrelse identifierat risker för verksamheter, befolkning, infrastruktur med mera vid händelse av en översvämning. Riskhanteringsplanen föreslår mål och åtgärder utifrån identifierade risker.

3.5.1. En riskhanteringsplan per område

Ansvarig länsstyrelse för respektive område tar fram en riskhanteringsplan per område. Därefter går ansvarig länsstyrelse ut på samråd med berörda riskhanteringsplaner. Tiden för samråd skiljer sig åt för respektive länsstyrelse, men sammanfaller i möjlig mån under delar av samrådstiden för Åtgärdsprogram, Förvaltningsplan och Miljökvalitetsnormer för vatten.

I tabell 4 listas områden i Norra Östersjöns vattendistrikt med identifierad översvämningsrisk, översvämningens orsak, ansvarig länsstyrelse samt när samråd för riskhanteringsplanen är planerad.

För länsstyrelserna i Norra Östersjöns vattendistrikt är tiden för samråd av riskhanteringsplaner i skrivande stund inte beslutad. Tiden i tabellen är endast översiktlig och ändringar kan ske.

Tabell 4. Lista över områden där det finns en identifierad översvämningsrisk, vilken orsak översvämningen har, vilken länsstyrelse som är ansvarig för riskhanteringsplanen och när samrådet om riskhanteringsplaner för respektive område planeras.

Område	Översvämningens orsak	Ansvarig länsstyrelse	Samråd
Eskilstuna	Eskilstunaån	Södermanland	Våren 2027
Stockholm	Bällstaån, Mälaren, Oxundaån, Tyresån, skyfall eller havet	Stockholm	1 mars – 31maj 2027
Uppsala	Fyrisån eller skyfall	Uppsala	Slutet av januari och 2–3 månader framåt
Västerås	Svartån eller Mälaren	Västmanland	Preliminärt 2 månader med början i januari
Örebro	Svartån	Örebro	jan – maj 2027

4. Andra relevanta EU-direktiv och förordningar

Nedan ges en övergripande information om åtgärdsprogrammets förhållande till avloppsdirektivet, naturrestaureringsförordningen och dricksvattendirektivet.

Se även Tabell 1 i Bilaga I Samlad redovisning av åtgärder enligt artikel 11.3, 11.4 och 11.6 vattendirektivet till Åtgärdsprogram 2028–2033 rörande den svenska implementeringen av relevanta EU-direktiv enligt artikel 11.3 a vattendirektivet.

4.1. Avloppsdirektivet

Avloppsdirektivet, (EU) 2024/3019, har som syfte att skydda miljön och människors hälsa från skadliga effekter av utsläpp av orenat eller dåligt renat avloppsvatten.

Den 1 januari 2025 trädde det nya reviderade avloppsdirektivet i kraft och ersatte då det tidigare avloppsdirektivet (91/271/EEG). Sverige har till den 31 juli 2027 på sig att implementera det nya avloppsdirektivet i svensk rätt. Naturvårdsverket har fått regeringsuppdrag om att föreslå nödvändiga författningsändringar och bidra i genomförandet av det nya reviderade avloppsdirektivet (Naturvårdsverket, 2026).

De större ändringarna i direktivet innebär bland annat skärpta krav på rening och obligatoriska krav på långtgående rening av kväve och mikroföroreningar för alla reningsverk större än 150 000 personekvivalenter. Därtill tillkommer krav på att övervaka mikroföroreningar, mikroplast och så kallade folkhälsoparametrar. Dessutom vidgas direktivets tillämpningsområde till mindre tätorter (från 1 000 pe) och med krav om att förebygga utsläpp via dagvatten och bräddningar (Naturvårdsverket, 2026).

Eftersom det reviderade avloppsdirektivet ännu inte har implementerats fullt ut i Sverige har ingen integrering eller koordinering ännu kunnat ske mellan de administrativa åtgärderna i åtgärdsprogrammet och kraven i det nya avloppsdirektivet.

Flera åtgärder i Åtgärdsprogram för vatten 2028–2033 syftar däremot till att hantera påverkan får avlopp och avloppsreningsverk. Dessa redovisas i Tabell 5 nedan.

Tabell 5. Lista över administrativa åtgärder i Åtgärdsprogram för vatten 2028–2033 som syftar till att hantera påverkan från avlopp och avloppsreningsverk.

Myndighet	Åtgärdsnummer och titel
Försvarsinspektören för hälsa och miljö (FIHM)	Åtgärd 2 – Tillsyn av avlopp
Havs- och vattenmyndigheten	Åtgärd 4 – Tillsynsvägledning om små avlopp
Naturvårdsverket	Åtgärd 2 – Tillsynsvägledning om miljöfarliga verksamheters utsläpp till luft och vatten
Länsstyrelserna	Åtgärd 3 – Miljötillsyn och prövning
Kommunerna	Åtgärd 2 – Miljötillsyn och prövning

4.2. Naturrestaureringsförordningen

Naturrestaureringsförordningen, (EU) 2024/1991, trädde i kraft den 18 augusti 2024. Förordningen syftar till att åstadkomma en långsiktig och varaktig återhämtning av biologisk mångfald och att återställa ekosystem och livsmiljöer för arter som annars riskerar att försvinna eller dö ut. För att uppnå syftena med förordningen ska varje medlemsland ta fram en nationell naturrestaureringsplan (Regeringen, 2026).

Under hösten 2024 fick Naturvårdsverket regeringsuppdraget att, tillsammans med Havs- och vattenmyndigheten, Skogsstyrelsen, Statens jordbruksverk samt Boverket, ta fram ett förslag till en nationell restaureringsplan. Arbetet redovisades den 27 februari 2026 (Naturvårdsverket, 2026).

Regeringen beslutade i början av september 2026 om ett utkast till Sveriges naturrestaureringsplan. Planen ska rapporteras till EU-kommissionen som därefter har 6 månader på sig att återkomma med kommentarer på planutkastet. Därefter har Sverige ytterligare 6 månader på sig att återkomma med en slutlig plan, senast den 1 september 2027 (Regeringen, 2026).

Eftersom den svenska naturrestaureringsplanen ännu inte är klar har ingen integrering eller koordinering ännu kunnat ske mellan de administrativa åtgärderna i åtgärdsprogrammet och den svenska naturrestaureringsplanen.

Flera åtgärder i Åtgärdsprogram för vatten 2028–2033 syftar däremot till att restaurerande åtgärder ska genomföras och att skydda vattenområden. Dessa redovisas i Tabell 6 nedan.

Tabell 6. Lista över administrativa åtgärder i Åtgärdsprogram för vatten 2028–2033 som syftar till restaurering och skydd av vattenområden.

Myndighet	Åtgärdsnummer och titel
Havs- och vattenmyndigheten	Åtgärd 2 – Vägledning om dricksvattenskydd och vattenförsörjning
Havs- och vattenmyndigheten	Åtgärd 7 – Nationell strategi för restaurering av föråldrade vattenverksamheter och anläggningar
Havs- och vattenmyndigheten	Åtgärd 8 – Lokal och regional åtgärdssamordning
Naturvårdsverket	Åtgärd 3 – Tillsynsvägledning om förorenade områden
Naturvårdsverket	Åtgärd 4 – Tillsynsvägledning om dikesunderhåll och markavvattning
Skogsstyrelsen	Åtgärd 2 – Information och kunskapsförmedling inom skogsbruket
Skogsstyrelsen	Åtgärd 3 – Utveckling av styrmedel rörande hänsyn till vatten i skogsbruket
Länsstyrelserna	Åtgärd 6 – Långsiktigt skydd av vattentäkter
Länsstyrelserna	Åtgärd 10 – Prioritering av åtgärdsarbetet med förorenade områden
Länsstyrelserna	Åtgärd 12 – Prioritering av områdesskydd och restaureringar
Kommunerna	Åtgärd 3 – Skydd av dricksvattentäkter

4.3. Dricksvattendirektivet (EU) 2020/2184

Dricksvattendirektivet, (EU) 2020/2184, antogs år 2020 och ersatte då det tidigare dricksvattendirektivet (98/83/EG).

Hur dricksvattendirektivet genomförs i Sverige och hur så kallade riskhanteringsåtgärder tagits fram och integrerats i Åtgärdsprogram för vatten 2028–2033 går att läsa i åtgärdsprogrammets kapitel 1 och 2. Läs också mer om dricksvattendirektivet i Förvaltningsplan 2028–2033, Bilaga 7.

Tabell 7. Lista över administrativa åtgärder i Åtgärdsprogram för vatten 2028–2033 som även är riskhanteringsåtgärder.

Myndighet	Åtgärdsnummer och titel
Alla myndigheter	Åtgärd 1 – Rapportering
Alla centrala myndigheter	Åtgärd 1 – Övergripande planering för åtgärdsprogrammets genomförande
Boverket	Åtgärd 1 – Planläggning, prövning och tillsyn enligt plan- och bygglagen
Försvarsinspektören för hälsa och miljö	Åtgärd 1 – Miljötillsyn
Försvarsinspektören för hälsa och miljö	Åtgärd 3 – Tillsyn av avlopp
Försvarsinspektören för hälsa och miljö	Åtgärd 4 – Dricksvattenskydd

Myndighet	Åtgärdsnummer och titel
Havs- och vattenmyndigheten	Åtgärd 2 – Vägledning om dricksvattenskydd och vattenförsörjning
Havs- och vattenmyndigheten	Åtgärd 4 – Tillsynsvägledning om små avlopp
Jordbruksverket	Åtgärd 1 – Tillsynsvägledning inom jordbruks- och trädgårdsnäringen
Jordbruksverket	Åtgärd 2 – Rådgivning om näringsläckage, växtskyddsmedel och vattenverksamhet
Kemikalieinspektionen	Åtgärd 1 – Förebyggande och informerande åtgärder för att minska utsläpp och spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen
Läkemedelsverket	Åtgärd 1 – Påverkan från läkemedel
Myndigheten för civilt försvar	Åtgärd 1 – Stöd för upphandling och inköp av släckskum
Naturvårdsverket	Åtgärd 1 – Vägledning om förorenat avfall och massor
Naturvårdsverket	Åtgärd 2 – Tillsynsvägledning om miljöfarliga verksamheters utsläpp till luft och vatten
Naturvårdsverket	Åtgärd 3 – Tillsynsvägledning om förorenade områden
Naturvårdsverket	Åtgärd 5 – Tillsynsvägledning om dagvatten
Statens geotekniska institut	Åtgärd 1 – Utvärdera metoder för sanering av förorenad mark
Skogsstyrelsen	Åtgärd 2 – Information och kunskapsförmedling inom skogsbruket
Trafikverket	Åtgärd 1 – Kunskapsunderlag om vägars och järnvägars påverkan
Upphandlingsmyndigheten	Åtgärd 1 – Stöd för upphandling av brandskum
Länsstyrelserna	Åtgärd 1 – Övergripande planering för åtgärdsprogrammens genomförande
Länsstyrelserna	Åtgärd 2 – Vägledning till kommuner om tillsyn, prövning och egenkontroll
Länsstyrelserna	Åtgärd 3 – Miljötillsyn och prövning
Länsstyrelserna	Åtgärd 6 – Långsiktigt skydd av vattentäkter
Länsstyrelserna	Åtgärd 7 – Planläggning, prövning och tillsyn enligt plan- och bygglagen
Länsstyrelserna	Åtgärd 8 – Rådgivning om påverkan från jordbruk
Länsstyrelserna	Åtgärd 10 – Prioritering av åtgärdsarbetet med förorenade områden
Regionerna	Åtgärd 1 – Vattenfrågor i regionalt utvecklingsarbete
Regionerna	Åtgärd 2 – Stärka miljöperspektivet i läkemedelskommittéernas arbete
Regionerna	Åtgärd 3 – Regional fysisk planering enligt plan- och bygglagen
Kommunerna	Åtgärd 1 – Förvaltningsövergripande planering för åtgärdsprogrammens genomförande
Kommunerna	Åtgärd 2 – Miljötillsyn och prövning
Kommunerna	Åtgärd 3 – Skydd av dricksvattentäkter
Kommunerna	Åtgärd 4 – Planläggning, prövning och tillsyn enligt plan- och bygglagen
Kommunerna	Åtgärd 5 – Hänsyn till miljökvalitetsnormer och skydd av kvaliteten på dricksvatten i vattentjänstplaner och andra planer inom VA-området

5. Uppdateringar av vattendirektivet, grundvattendirektivet och prioämnesdirektivet

Vattendirektivet (2000/60/EG) har efter sitt antagande kompletterats med grundvattendirektivet (2006/118/EG) och prioämnesdirektivet (2008/105/EG).

Under 2026 har revideringar gjorts i samtliga tre direktiv. Dessa revideringar trädde i kraft 11 maj 2026. Med anledning av dessa revideringar har Havs- och vattenmyndigheten när det gäller ytvatten och Sveriges geologiska undersökning (SGU) när det gäller grundvatten i uppdrag att kartlägga behovet av författningsändringar som är nödvändiga för att genomföra revideringarna. Uppdraget ska redovisas senast 31 mars 2027.

Eftersom direktivsändringarna ännu inte har implementerats i Sverige så har vattenmyndigheten inte kunnat göra någon integrering och koordinering av de administrativa åtgärderna i Åtgärdsprogram 2028–2033 med de nya revideringarna av direktiven.

Referenser

Offentligt tryck

Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG av den 23 oktober 2000 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på vattenpolitikens område (Vattendirektivet)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2006/118/EG av den 12 december 2006 om skydd för grundvatten mot föroreningar och försämring (Grundvattendirektivet)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2007/60/EG av den 23 oktober 2007 om bedömning och hantering av översvämningsrisker (Översvämningsdirektivet)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/56/EG av den 17 juni 2008 om upprättande av en ram för gemenskapens åtgärder på havsmiljöpolitikens område (Ramdirektiv om en marin strategi) (Havsmiljödirektivet)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/105/EG av den 16 december 2008 om miljökvalitetsnormer inom vattenpolitikens område och ändring och senare upphävande av rådets direktiv 82/176/EEG, 83/513/EEG, 84/156/EEG, 84/491/EEG och 86/280/EEG, samt om ändring av Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG (Prioämnesdirektivet)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/39/EU av den 12 augusti 2013 om ändring av direktiven 2000/60/EG och 2008/105/EG vad gäller prioriterade ämnen på vattenpolitikens område (Tilläggsdirektiv till prioämnesdirektivet)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/89/EU av den 23 juli 2014 om upprättandet av en ram för havsplanering (Havsplaneringsdirektivet)

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/2184 av den 16 december 2020 om kvaliteten på dricksvatten (Dricksvattendirektivet)

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/3019 av den 27 november 2024 om rening av avloppsvatten från tätbebyggelse (Avloppsdirektivet)

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1991 av den 24 juni 2024 om restaurering av natur och om ändring av förordning (EU) 2022/869 (Naturrestaureringsförordningen)

Förordning (2009:956) om översvämningsrisker

Litteratur

MSB. (u.å.). *Översvämningsportalen*. https://gisapp.msb.se/Apps/oversvamningsportal/avancerade-kartor/hot-och-riskkartor.html

Myndigheten för civilt försvar. (21 november 2025). *Översvämningsförordningens tre steg*. https://www.mcf.se/sv/amnesomraden/skydd-mot-olyckor-och-farliga-amnen/naturolyckor-och-klimat/oversvamning/oversvamningsforordningens-tre-steg/

Myndigheten för civilt försvar. (2026). *Riskhanteringsplaner: Framtagande av riskhanteringsplaner inom översvämningsdirektivet cykel 3*. Karlstad: Myndigheten för civilt försvar. https://www.mcf.se/siteassets/dokument/amnesomraden/skydd-mot-olyckor-och-farliga-amnen/naturolyckor-och-klimat/oversvamning/vagledning-riskhanteringsplaner-cykel-3.pdf

Naturvårdsverket. (13 april 2026). *EU-förordning för att restaurera natur*. https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/biologisk-mangfald/eu-forordning-for-att-restaurera-natur/ den 28 augusti 2026

Naturvårdsverket. (18 februari 2026). *Förslag till nationell restaureringsplan och författningsändringar till följd av EU-förordning om restaurering av natur*. https://www.naturvardsverket.se/492d0b/globalassets/om-oss/slutredovisade-regeringsuppdrag/nrf/skrivelse-ru-nrf.pdf

Naturvårdsverket. (14 januari 2026). *Nu har det omarbetade avloppsdirektivet trätt i kraft*. https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/avlopp/aktuellt/eus-forslag-till-reviderat-avloppsdirektiv-diskuteras-i-ministerradet/ den 24 augusti 2026

Regeringen. (2022). *Havsplaner för Bottniska viken, Östersjön och Västerhavet: Statlig planering i territorialhav och ekonomisk zon*. Havs- och vattenmyndigheten. https://www.havochvatten.se/download/18.5a0266c017f99791d0e68c2b/1655131290482/havsplaner-beslutade-2022.pdf

Regeringen. (2026). *Sveriges utkast till naturrestaureringsplan*. Klimat- och näringslivsdepartemnetet. Hämtat från https://www.regeringen.se/globalassets/regeringen/dokument/klimat--och-naringslivsdepartementet/dokument/sveriges-utkast-till-nationell-restaureringsplan/